

Cyngor Bwrdeistref Sirol
MERTHYR TUDFUL
MERTHYR TYDFIL
County Borough Council

FFOCWS AR Y DYFODOL

Lles yn ein Cymuned

2017 - 2022

Cysylltu
Connect

Bod yn fywiog
Be active

Bod yn sylwgar
Take notice

Dal ati i ddysgu
Keep learning

Rhoi
Give

Cynnwys

1.	Gwneud Pethau Gwahanol.....	1
2.	Buddsoddi mewn Lles Pobl.....	2
3.	Geirfa.....	3
4.	Cyflwyniad.....	4
5.	Ariannu'r Cynllun.....	5
6.	Cynnwys Ein Cymunedau.....	6
7.	Nodau Lles.....	8
8.	Cyfraniad ein Amcanion Lles i'r Nodau Lles.....	11
9.	Amcan DG: Mae plant a phobl ifanc yn cael y dechrau gorau ac yn meddu ar y sgiliau y mae eu hangen arnynt i fod yn ddysgwyr llwyddiannus ac yn unigolion hyderus.....	12
10.	Amcan BG: Mae pobl yn teimlo cefnogaeth i ddatblygu'r sgiliau priodol i ddiwallu anghenion busnesau sydd â seilwaith datblygu, diogel, gan wneud Merthyr Tudful yn gyrchfan ddeniadol.....	15
11.	Amcan LIA: Mae cymunedau'n diogelu, gwella a hyrwyddo ein hamgylchedd a chefn gwlad.....	18
12.	Amcan BDd: Mae pobl yn cael eu grymuso i fyw'n annibynnol yn eu cymunedau, lle maent yn ddiogel ac yn mwynhau iechyd corfforol a meddyliol da.....	21
13.	Cymryd rhan.....	24

1. Gwneud Pethau Gwahanol

- 1.1. Croeso i'n cynllun lles "Ffocws ar y Dyfodol: Lles yn ein Cymuned". Yn ein cynllun, rydym yn nodi'r hyn yr ydym yn ei ddisgwyl gan ein Cynghorwyr a'r hyn yr ydym yn ei ddisgwyl gan y Cyngor i gyflawni ein Hamcanion Lles. Ers y llynedd, mae hyn wedi'i lunio i flaenoriaethau gwleidyddol a sut mae hyn yn cysylltu'r Amcanion Lles lleol a Chynllun Lles Cwm Taf.
- 1.2. Fel Cyngor, rydym wedi ymrwymo i gydweithio'n agos â'n cymunedau i adeiladu gwydnwch ar draws y Fwrdeistref Sirol a dod â phobl at ei gilydd. Fel Arweinydd, rwyf am ddefnyddio fy rôl i barhau i adeiladu cysylltiadau rhwng pobl a grymuso gweithredu cymunedol fel ffordd o wella lles.
- 1.3. Fel pob corff cyhoeddus, mae'r Cyngor yn wynebu pwysau cynyddol ynghyd â thoriadau difrifol mewn cyllid gan y llywodraeth. Gall y ffordd yr ydym yn ymateb i'r heriau hyn fod yn gyfle i wneud pethau gwahanol. Bydd ysgogi ein hasedau o fewn unigolion a chymunedau, i ganolbwyntio ar yr hyn y mae pobl yn ei werthfawrogi fwyaf, yn hanfodol wrth nodi cyfleoedd i wneud pethau gwahanol.
- 1.4. Fel Cynghorwyr, byddwn yn parhau i arwain datblygiad cymunedol trwy ddod â phobl a chymunedau at ei gilydd. Byddwn yn defnyddio ein gwybodaeth, ein sgiliau a'n profiadau ein hunain i hyrwyddo cyfleoedd ar gyfer cynnwys y gymuned i gyflawni newidiadau cadarnhaol a pharhaol.

Y Cynghorydd Kevin O'Neill

Arweinydd y Cyngor

"Rwyf am i'n Cynghorwyr fod allan yn ein cymunedau, gan weithio ochr yn ochr â'n haelodau cymunedol i wella Merthyr Tudful."

2. Buddsoddi mewn Lles Pobl

- 2.1. Yn gynharach eleni cyflwynais y Datganiad o Les wedi'i ddiweddarau, a oedd yn nodi ein hamcanion lles ar gyfer y gymuned yn symud ymlaen i 2022.
- 2.2. Ar ran Cyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful, rwy'n falch o gyflwyno ein cynllun wedi ei ddiweddarau "Ffocws ar y Dyfodol: Lles yn ein Cymuned". Mae'r cynllun hwn yn nodi'r hyn y byddwn yn ei wneud yn ein cymunedau i gyflawni ein hamcanion lles a sut y byddwn yn gweithio i wneud hyn.
- 2.3. Mae Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 yn ei gwneud yn ofynnol i gyrrff cyhoeddus weithio'n well gyda'i gilydd a chyda chymunedau i gynnwys a gweithredu ymagwedd gydweithredol. Mae hyn yn arbennig o bwysig wrth i ni barhau i brofi gostyngiadau yn y gyllideb.
- 2.4. Rhaid inni sicrhau y bydd y penderfyniadau a gymerwn yn sicrhau gwelliannau parhaus yn lles diwylliannol, economaidd, amgylcheddol a chymdeithasol y bobl sy'n byw ac yn gweithio yn y Fwrdeistref Sirol heddiw ac yn y dyfodol. Er mwyn cyflawni hyn, byddaf yn gweithio i sicrhau bod y Cyngor yn gweithio'n wahanol trwy gymhwyso'r pum ffordd o weithio a nodir yn y Ddeddf.
- 2.5. Mae Arweinydd y Cyngor wedi amlinellu'r rôl y mae Cyngorwyr lleol yn ei chwarae fel llysgenhadon cymunedol. Byddant yn helpu i rymuso pobl leol i drawsnewid eu cymuned a mynd i'r afael â'r materion y maent yn eu hwynebu trwy gamau gweithredu cymunedol.
- 2.6. Mae swyddogion y Cyngor hefyd wedi bod yn cydweithio â thrigolion i helpu i ddatblygu dealltwriaeth sylfaenol o les yn y Fwrdeistref Sirol. Mae hyn wedi helpu i lunio'r Amcanion Lles yn ein cynllun. Mae wedi ein galluogi i ddeall yn well sut i wella lles yn ein cymunedau.

Gareth Chapman

Prif Weithredwr

" Helpwch fi i'ch helpu chi, wrth sicrhau bod y Cyngor a'i dîm o staff proffesiynol a chymhelledig yn gweithio gyda chi, cymunedau'r Fwrdeistref Sirol, i gyflawni'r Amcanion Lles a nodir yn y cynllun hwn."

3. Geirfa

5 ffordd o weithio

Mae pum peth y mae angen i gyrff cyhoeddus eu hystyried i ddangos eu bod wedi defnyddio'r egwyddor datblygu gynaliadwy. Bydd dilyn y ffyrdd hyn o weithio yn ein helpu i gydweithio'n well, gan osgoi ailadrodd camgymeriadau o'r gorffennol a mynd i'r afael â rhai o'r heriau hirdymor yr ydym yn eu hwynebu.

1 - Tymor Hir

Pwysigrwydd cydbwysu anghenion tymor byr gyda'r angen i ddiogelu'r gallu i ddiwallu anghenion hirdymor hefyd.

2 - Atal

Sut mae gweithredu fel y gall atal problemau rhag digwydd neu waethygu helpu cyrff cyhoeddus i gwrdd â'u hamcanion.

3 - Integreiddio

Ystyried sut y gall amcanion lles y corff cyhoeddus effeithio ar bob un o'r nodau lles, ar eu hamcanion eraill, neu ar amcanion cyrff cyhoeddus eraill.

4 - Cydweithredu

Gweithio mewn cydweithrediad ag unrhyw berson arall (neu rannau gwahanol o'r corff ei hun) a allai helpu'r corff i fodloni ei amcanion lles.

5 - Ymglymiad

Pwysigrwydd cynnwys pobl sydd â diddordeb mewn cyflawni nodau lles, a sicrhau bod y bobl hynny yn adlewyrchu amrywiaeth yr ardal y mae'r corff yn ei gwasanaethu.

Amcan Lles

Mae'r Amcanion Lles yn nodi'r hyn y teimlwn sydd angen i ddigwydd yn lleol i helpu i wella lles pobl Merthyr Tudful a chyflawni'r Nodau Lles cenedlaethol.

Nod Lles

Mae'r saith Nod Lles yn dangos y math o Gymru yr ydym am ei weld. Gyda'i gilydd maent yn darparu gweledigaeth ar y cyd i gyrff cyhoeddus yng Nghymru weithio tuag ato.

Cynllun Ariannol Tymor Canolig

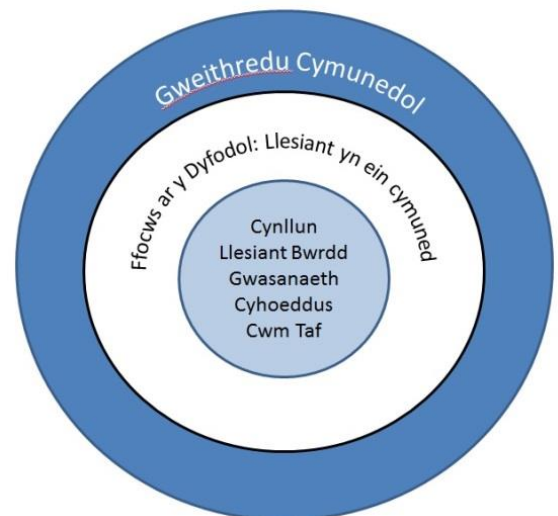
Cynllun i gydbwysu goblygiadau ariannol amcanion a pholisïau yn erbyn cyfyngiadau mewn adnoddau, sy'n darparu sail ariannol ar gyfer gwneud penderfyniadau, i sicrhau cynaliadwyedd ariannol dros y tymor canolig (pum mlynedd).

4. Cyflwyniad

- 4.1. O dan Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015, mae'n rhaid i gyrff cyhoeddus yng Nghymru weithio mewn ffordd gynaliadwy i gyflawni'r weledigaeth gyffredin i wella lles economaidd, cymdeithasol, diwylliannol ac amgylcheddol Cymru. Felly, mae angen inni wneud yn siŵr, pan fyddwn yn gwneud penderfyniadau, ein bod yn cymryd i ystyriaeth yr effaith y gallent ei chael ar y bobl sy'n byw eu bywydau ym Merthyr Tudful yn awr ac yn y dyfodol.
- 4.2. Mae'r Ddeddf yn sefydlu Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol Cymru, ac mae'r rôl yn gweithredu fel gwarcheidwad er budd cenedlaethau'r dyfodol yng Nghymru, ac i gefnogi'r cyrff cyhoeddus a restrir yn y Ddeddf i weithio tuag at gyflawni'r Nodau Lles.

Ein Cynllun, Ffocws ar y Dyfodol: Lles yn ein Cymuned

- 4.3. Yn ein Datganiad o Les, rydym yn gosod cwmpas pob Amcan Lles ac amlinellu pam yr ydym o'r farn y bydd cyfarfod hwnnw, yr Amcan Lles, yn gwneud y gorau o'n cyfraniad at gyflawni'r saith Nod Lles.
- 4.4. Yn ein cynllun (Ffocws ar y Dyfodol: Lles yn ein Cymuned), nodwn sut yr ydym yn bwriadu cyflawni'r Amcanion Lles. Yn ogystal â'r gwaith bob dydd a wneir gan y Cyngor fel busnes fel arfer, mae gennym hefyd brosiectau allweddol sydd wedi'u hanelu at gael effaith gadarnhaol ar les ein cymunedau. Mae prosiectau newydd a gweithrediadau busnes fel arfer yn cael eu gwerthuso yn erbyn ein Hamcanion Lles a'r pum ffordd o weithio.
- 4.5. Rydym yn adolygu ein cynllun bob blwyddyn (dyma'r ail flwyddyn a'r adolygiad cyntaf), i sicrhau bod y prosiectau allweddol yn parhau'n berthnasol ac yn cyd-fynd yn glir â'n hamcanion lles. Mae hyn yn dogfennu'r newidiadau a wnaed fel rhan o'r adolygiad hwn a'r rhesymeg dros y newidiadau. Yn ogystal, byddwn hefyd yn cyhoeddi adroddiad blynyddol, a fydd yn gwerthuso'r cynnydd a wnaethom.
- 4.6. Gyferbyn mae diagram syml i weld lle mae ein cynllun (Ffocws ar y Dyfodol: Lles yn ein Cymuned) yn eistedd mewn perthynas â'r gwaith rhanbarthol ar draws Cwm Taf ac o fewn y Cyngor.

5. Ariannu'r Cynllun

- 5.1. Mae Cynllun Ariannol Tymor Canolig y Cyngor (CATC) yn amlinellu'r dyraniad cyllideb ar gyfer y flwyddyn gyfredol a phrosiectau gofynion cyllideb yn y dyfodol. Mae ein CATC yn y dyfodol wedi'i nodi yn erbyn ein Hamcanion Lles.
- 5.2. Er mwyn alinio rheolaeth ariannol y Cyngor i'r Amcanion Lles, byddwn yn parhau i ailddiffinio'r manylion yn ein strwythur adrodd ariannol. Bydd hyn yn ychwanegu gwybodaeth ychwanegol a fydd yn helpu i bennu dyraniadau ariannol, trwy swyddogaethau gwasanaeth, i'n Hamcanion Lles. Rydym wedi newid rhai o'n trefniadau llywodraethu mewnol i wneud hyn.
- 5.3. Bydd y gwaith i ailddiffinio'r manylion yn ein strwythur adrodd ariannol yn cael ei adolygu'n barhaus i sicrhau y bydd y Cyngor yn wybodus wrth ddarparu gwasanaethau fforddiadwy. Bydd y gwaith hwn yn cael ei gwblhau mewn pryd ar gyfer cyhoeddi'r Setliad Refeniw a Chyfalaf dros dro blynyddol y Llywodraeth Leol.
- 5.4. Bydd hyn yn galluogi'r Cyngor i alinio Setliadau Refeniw a Chyfalaf yn ein Hamcanion Lles yng nghyhoeddiadau ein CATC yn y dyfodol, a bydd y rhain ar gael ym mis Mawrth / Ebrill bob blwyddyn.

6. Cynnwys Ein Cymunedau

- 6.1. Mae un ar ddeg o Isadrannau Etholiadol ym Merthyr Tudful, a gynrychiolir gan 33 o Gynghorwyr. Mae ein Cynghorwyr yn chwarae rôl arweinyddiaeth arwyddocaol fel llysgenhadon cymunedol, gan helpu i ddarparu gwybodaeth gymunedol a helpu i roi grym i bobl leol drawsnewid eu cymuned a mynd i'r afael â'r materion y maent yn eu hwynebu

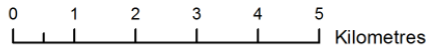
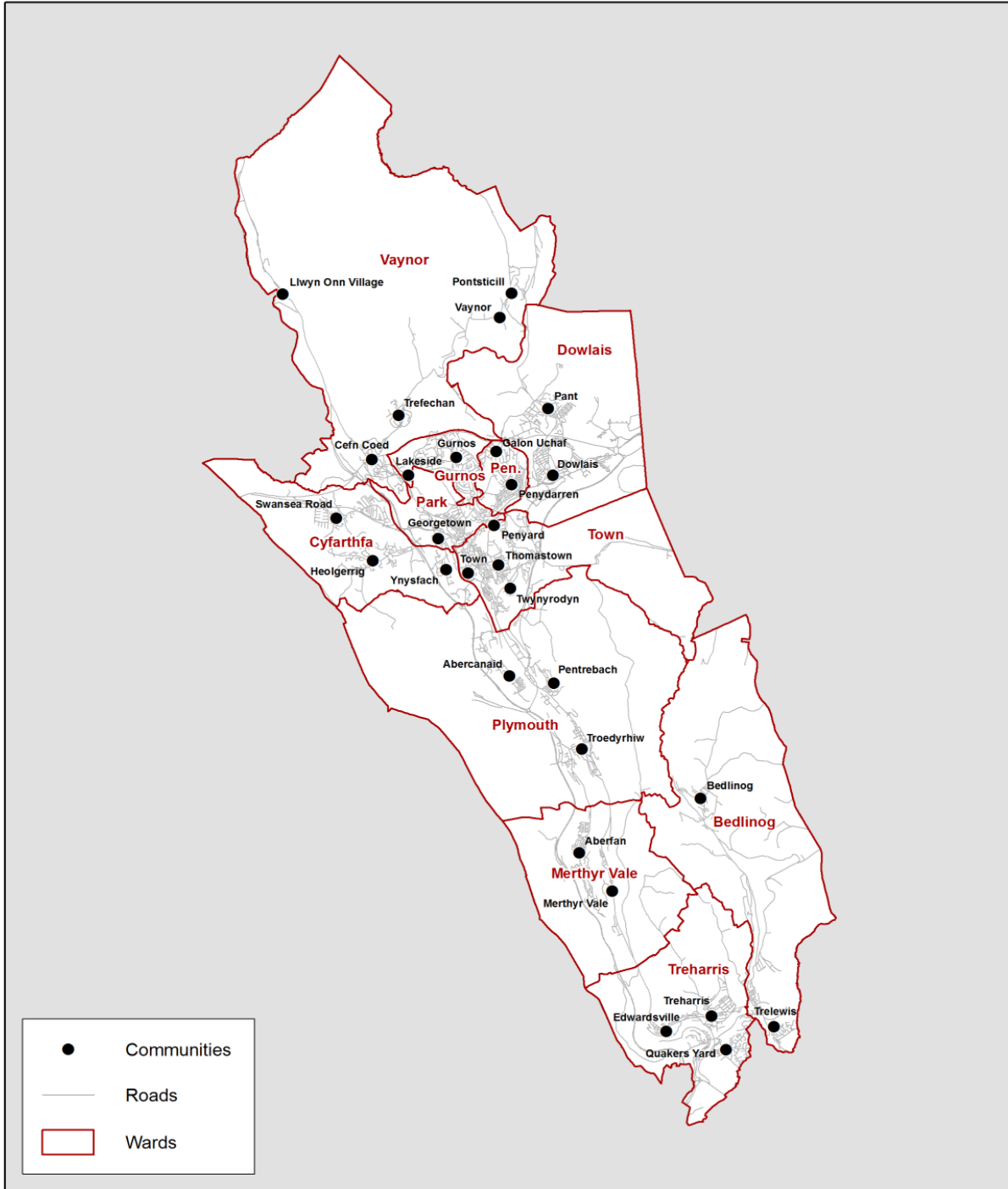
Rhanbarthau Etholiadol Merthyr Tudful (Wardiau) - Gweler y map isod

- Beddllwynog
  - Cyfarthfa
  - Dowlais
  - Gurnos
  - Ynysowen
  - Parc
  - Penydarren
  - Plymouth
  - Tref
  - Treharris
  - Vaynor
- 6.2. Mae Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 yn gofyn am lefel fwy gweithgar o ymglymiad cymunedol er mwyn cyflawni canlyniadau. Mae hyn yn golygu bod angen inni gynnwys ein cymunedau wrth gynllunio a dylunio gwasanaethau, a chynnwys cymunedau yn y penderfyniadau sy'n effeithio arnynt.
- 6.3. Er mwyn cyflawni lefel fwy gweithgar o ymglymiad cymunedol, fe wnaethom dreialu prosiect dan arweiniad y Cyngorydd i ymgysylltu â chymuned leol a nodi'r hyn sy'n bwysig iddynt yn eu hardal. O ganlyniad, roedd Cynghorwyr yn ymwneud â chymunedau mewn lleoliadau clir yn y gymuned. Dewiswyd hyn gan mai blaenoriaeth wleidyddol, weithredol y Cyngor a chymunedol ydyw. Roedd hyn yn llwyddiant ac yn parhau i fynd ymlaen. Bydd hyn yn cael ei barhau a'i ehangu. Fe'i hystyrir hefyd yn ein prosesau llywodraethu fel craffu.

Datblygu Gweithredu Cymunedol

- 6.4. Byddwn yn darparu cefnogaeth i'n Cynghorwyr fel y gallant gynnal gweithdai gweithredu yn ein cymunedau lleol. Y nod eto fydd gwneud i rai cymunedau ymchwilio ac i gynllunio mynd i'r afael â materion lleol y maent yn eu hwynebu, yna i gefnogi pan fo angen.

	GRADDFA / SCALE: 1:100,000	<p>© Hawlfraint y Goron a hawliau cronfa ddata 2017 Arolwg Ordnans 100025302 Ni chaniateir i chwi gopio, tan-drwyddedu, dosbarthu neu werthu y data yma i unrhyw drydydd barti mewn unrhyw ffurf.</p> <p>© Crown copyright and database rights 2017 Ordnance Survey 100025302 You are not permitted to copy, sub-licence, distribute or sell any of this data to third parties in any form.</p>	<p>Cyngor Bwrdeistref Sirol MERTHYR TYDFUL MERTHYR TYDFIL County Borough Council</p>
	DYDDIAD / DATE: 12/06/2017		
	ADRAN / DEPARTMENT: Performance Scrutiny		
ARLUNIWYD GAN / DRAWN BY: RB (Planning)			
TEITL / TITLE: Merthyr Tydfil Wards and Communities			

7. Nodau Lles

7.1. Er mwyn gosod ein Hamcanion Lles, gwnaethom gynnal asesiad lles ar draws Cwm Taf¹. Gwnaethpwyd hyn i hysbysu a'r Amcanion Lles fel rhan o ddogfen Ffocws ar y Dyfodol: Lles yn ein Cymuned a ryddhawyd y llynedd am y cyfnod o 2017 i 2022. Yn ogystal, buom yn cydweithio â phreswylwyr i sefydlu dealltwriaeth sylfaenol o les ym Merthyr Tudful. Yn y flwyddyn gyntaf hon, rydym wedi cofnodi'r gwersi a ddarperir a chasglu gwersi a ddysgwyd, yn enwedig yn ymwneud â llywodraethu'r cynllun. Mae'r wybodaeth hon wedi helpu i lunio'r Amcanion Lles, deall ymatebion posibl i wella lles a gosod sgôr lles ar gyfer y boblogaeth. Yn gryno, mae ein hamcanion lles yn cwmpasu pedair thema². Wrth ddysgu gwersi y flwyddyn gyntaf lle rydym wedi ymgysylltu ag aelodau craffu, rydym wedi symleiddio ein naw amcan gwreiddiol i bedwar. Mae'r rhain yn darparu ffocws cyflwyno dan bob thema. Fodd bynnag, dylid nodi bod pob blaenoriaeth yn dilyn yr ymgysylltiad gwreiddiol yn parhau. Y pedair thema a'r amcanion yw:

DG Dechrau Gorau

DG Mae plant a phobl ifanc yn cael y dechrau gorau ac yn meddu ar y sgiliau y mae eu hangen arnynt i fod yn ddysgwyr llwyddiannus ac yn unigolion hyderus

BG Bywyd Gwaith

BG Mae pobl yn teimlo cefnogaeth i ddatblygu'r sgiliau priodol i ddiwallu anghenion busnesau sydd â seilwaith datblygu, diogel, gan wneud Merthyr Tudful yn gyrchfan ddeniadol

LIA Lles Amgylcheddol

LIA Mae cymunedau'n diogelu, gwella a hyrwyddo ein hamgylchedd a chefn gwlad.

BDd Byw yn Dda

BDd Mae pobl yn cael eu grymuso i fyw'n annibynnol yn eu cymunedau, lle maent yn ddiogel ac yn mwynhau iechyd corfforol a meddyliol da

7.2. Yn ein Datganiad Lles, rydym yn amlinellu cwmpas pob Amcan Lles, sy'n darparu'r safbwynt strategol i weld y gwasanaethau yr ydym yn eu darparu a'r gwaith a wnawn

7.3. Yn y cynllun hwn, rydym yn nodi'r camau y byddwn yn eu cymryd i sicrhau ein bod yn gwneud y gorau o'n cyfraniad at yr Amcanion Lles. Bydd y cynllun hwn yn canolbwyntio ar yr hyn sy'n cael ei wneud (o ran busnes fel arfer a phrosiectau) i gyflawni'r Amcanion Lles.

¹ Gallwch ddarllen [asesiadau lles y boblogaeth](#) a'r [asesiadau lles ar wefan Ein Cwm Taf](#)

² Gallwch ddarllen ein Datganiad o Lles [ar wefan](#) y Cyngor

- 7.4. Dros y flwyddyn ddiwethaf, datblygwyd amcanion rhanbarthol Cwm Taf. Gwnaed hyn gydag ymgysylltiad â chymunedau ar draws Cwm Taf ac roedd yn cynnwys sawl sefydliad. Mae hyn wedi arwain at ffurfio tri amcan rhanbarthol a gellir gweld y rhain yn y ddogfen 'Ein Gweledigaeth a Rennir' isod. Mae blaenoriaethau gwleidyddol hefyd wedi'u llunio, yn cael eu cymryd o'r farn a fynegwyd gan gymunedau Merthyr Tudful yn ystod y cyfnod etholiad lleol.
- 7.5. Wrth ddysgu'r gwersi o'r flwyddyn gyntaf, mae'r Cyngor hefyd wedi adolygu'r ffordd y mae gwasanaethau cefnogi i Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 ac yn wir y Ffocws ar y Dyfodol: Lles yn ein Cymuned yn cael eu cyflwyno. Mae hyn wedi golygu bod y gwasanaethau wedi dod yn fwy syml ac yn canolbwyntio ar ddarparu. Bydd hyn yn cael ei herio ymhellach gan y bydd yr Aelodau Craffu yn ymwneud â gosod y blaen raglen waith.
- 7.6. Mae hyn wedi golygu bod ein Prif Swyddogion wedi gweithio gyda'u timau a chyda'i gilydd i ail-ffocysu eu strategaethau i gyflawni eu Hamcanion Lles a bod yn fwy gwybodus wrth ddylunio gwasanaethau fforddiadwy. Mae'r ffocws ar bob Amcan Lles a bydd dangosyddion perfformiad allweddol yn dangos pa mor dda yr ydym yn cyflawni. Y pum ffordd o weithio yw'r sail ar gyfer gwneud pethau gwahanol (a gwneud pethau'n wahanol). Mae hyn yn creu strategaeth ar dudalen (SAD) ar gyfer pob Amcan Lles. Yna bydd hyn yn sail i'r broses hunan arfarnu sy'n mynd rhagddo; mewn geiriau eraill, ffordd o brofi os ydym yn gwneud gwahaniaeth. Mae'n bwysig nodi bod hwn yn ddogfen fyw. Pe bai prosiectau ychwanegol neu wahanol yn codi sy'n rhoi mwy o effaith ar yr Amcanion Lles neu na fydd prosiectau cyfredol yn cyflawni, gwneir newidiadau.
- 7.7. Er mwyn codi ymwybyddiaeth, dealltwriaeth a dymuniad o newid ar draws y Cyngor ac yn ehangach rydym wedi datblygu dogfen o'r enw 'Ein Gweledigaeth a Rennir'. Mae hyn yn cysylltu'r Amcanion Lles lleol a amlinellir uchod gydag amcanion rhanbarthol a blaenoriaethau gwleidyddol Cwm Taf; mae synergedd yn amlwg. Mae'r ddogfen yn cysylltu hyn â'r Gymru yr ydym ei eisiau a sut y byddwn yn ei gyflawni (hynny yw, y pum ffordd o weithio). Mae gan bob Amcan Lles strategaeth ar dudalen sy'n eistedd o dan y rhain, fel yr eglurir uchod. Mae hyn yn creu edafedd clir o'r Gymru yr ydym ei eisiau i lawr i strategaethau ac yna cynlluniau gweithredol a gwerthusiadau staff wrth gyflawni hyn. Mae hyn yn golygu y gall aelodau staff unigol weld sut maent yn cyfrannu. Defnyddir yr esboniad hwn i wneud y cysylltiadau a'r ddogfen 'Ein Gweledigaeth a Rennir' bydd yn cael eu defnyddio i atgyfnerthu'r neges. Gyda'r adolygiad o'n proses arfarnu perfformiad staff mewnol, bydd yr Amcanion Lles a phum ffordd o weithio yn rhan o'r broses.

EIN CYD-WELEDIGAETH

“GWEITHREDU HEDDIW AR GYFER GWELL YFORY”

Y Cymru rydym ni eisiau:

Cymru ffyniannus	Cymru wydn	Cymru iachach	Cymru mwy cyfartal	Cymru o gymunedau cydlynol	Cymru o ddiwylliant bywiog a iaith Gymraeg ffyniannus	Cymru sy'n gyfrifol yn fyd-eang
------------------	------------	---------------	--------------------	----------------------------	---	---------------------------------

Y *weledigaeth a rennir ar gyfer Merthyr Tudful i gyrraedd yno:*

I gryfhau sefyllfa Merthyr Tudful fel canolfan ranbarthol Blaenau'r Cymoedd, a bod yn lle i fod yn falch ohono, ble:

Mae pobl yn dysgu a datblygu sgiliau i gyflawni eu huchelgais,

Mae pobl yn byw, yn gweithio, yn cael bywyd diogel, iach a chyflawn,

Mae pobl yn ymweld, yn mwynhau ac yn dychwelyd

Sut y bydd CBS Merthyr Tudful yn gweithio?

Tymor Hir

Atal

Integreiddio

Ymglymiad

Cydweithredu

Sut fyddwn ni'n cydweithio i gyflawni'r Weledigaeth A Rennir a chyflawni ein nodau

Canolbwyntio ar y Dyfodol	Cynllun Lles y BGC	Blaenoriaethau Gwleidyddol
<p>Cychwyn Gorau i Fywyd Mae gan blant a phobl ifanc y dechrau gorau i fywyd ac mae ganddynt y sgiliau sydd eu hangen arnynt i fod yn ddysgwyr llwyddiannus ac yn unigolion hyderus.</p>	<p>Gwydnwch a Lles y Gymuned Hyrwyddo cymunedau diogel, hyderus, cryf a ffyniannus sy'n gwella lles trigolion ac ymwelwyr ac adeiladu ar ein hasedau cymunedol.</p>	<p>Byddwn yn gofalu am ein holl ddinasyddion trwy ddarparu addysg a gofal cymdeithasol o ansawdd fforddiadwy sy'n galluogi pawb i fyw eu bywydau i'w llawn botensial.</p>
<p>Bywyd Gwaith Mae pobl yn teimlo cefnogaeth i ddatblygu'r sgiliau priodol i ddiwallu anghenion busnesau sydd â seilwaith datblygu, diogel, gan wneud Merthyr Tudful yn gyrchfan ddiadiadol.</p>	<p>Ffordd o fyw, iechyd a bregusrwydd I helpu pobl i fyw bywydau hir ac iach a goresgyn unrhyw heriau.</p>	<p>Byddwn yn annog ffyrdd o fyw bywiog a hyrwyddo lles.</p>
<p>Lles Amgylcheddol Mae cymunedau'n diogelu, gwella a hyrwyddo ein hamgylchedd a chefn gwlad.</p>	<p>Economi a Seilwaith I dyfu economi leol gref gyda chlodiant cynaliadwy sy'n denu pobl i fyw, gweithio a chwarae yng Nghwm Taf.</p>	<p>Byddwn yn cefnogi amgylchedd ac economi cryf, cynaliadwy, amrywiol a llwyddiannus.</p>
<p>Byw yn Dda Mae pobl yn cael eu grymuso i fyw'n annibynnol yn eu cymunedau, lle maent yn ddiogel ac yn mwynhau iechyd corfforol a meddyliol da.</p>	<p>Mynd i'r afael ag unigrwydd ac unigedd (Amcan trawsbyncio) Byddwn yn gweithio mewn ffyrdd newydd i sianelu cryfderau'n cymunedau, gan gynnwys gwirfoddolwyr, i fynd i'r afael yn fwy effeithiol â'r unigrwydd a'r unigedd sy'n aml yn bodoli o fewn llawer ohonynt.</p>	

8. Cyfraniad ein Amcanion Lles i'r Nodau Lles

- 8.1. Mae'r saith Nod Lles³ yn dangos y math o Gymru yr ydym am ei weld. Gyda'i gilydd maent yn darparu gweledigaeth ar y cyd i gyrff cyhoeddus Cymru weithio tuag ato. Mae'r siart isod yn rhoi crynodeb byr o ble mae ein hamcanion lles yn cyd-fynd yn bennaf â'r Nodau Lles.

Nod Lles
Cymru ffyniannus
Cymru wydn
Cymru iachach
Cymru fwy cyfartal
Cymru o gymunedau cydlynol
Cymru o ddiwylliant bywiog ac iaith Gymraeg ffyniannus
Cymru sy'n gyfrifol yn fyd-eang

Amcan Lles	Nodau Lles						
Cychwyn Gorau	■		■	■			■
Bywyd Gwaith	■	■		■	■	■	■
Llesiant Amgylcheddol	■	■			■	■	■
Byw yn Dda			■	■	■		■

³ Gallwch ddarganfod mwy o wybodaeth am y Ddeddf a'r Nodau Lles yn y [Canllaw](#) hwn.

9. Amcan DG: Mae plant a phobl ifanc yn cael y dechrau gorau ac yn meddu ar y sgiliau y mae eu hangen arnynt i fod yn ddysgwyr llwyddiannus ac yn unigolion hyderus

Mae plant yn meddu ar brofiad cynnar cadarnhaol i sicrhau eu bod yn barod i ddysgu, yn barod i'r ysgol a gallant ddatblygu'r sgiliau, y nodweddion a'r wybodaeth y bydd angen iddynt ffynnu mewn bywyd, dysgu a gweithio.

- 9.1. Mae'r amcan hwn yn integreiddio dau amcan ar wahân fel y cyhoeddwyd yn ein *Datganiad Lles* (Mawrth 2017) a chynllun *Lles Ffocws ar y Dyfodol: Lles yn ein cymuned* (Gorffennaf 2017). Roedd y penderfyniad i integreiddio yn seiliedig ar y gwersi a ddysgwyd yn ystod blwyddyn 1 y cynllun Ffocws ar y Dyfodol. Mae uno'r amcanion yn rhoi mwy o ffocws ar y trawsnewidiadau allweddol, sef digwyddiadau cerrig milltir i blant a phobl ifanc sy'n cael effaith pendant ar eu datblygiad. Rydym yn diffinio'r digwyddiadau pontio fel, plentyndod cynnar, plentyndod a glasod, glasod diweddarach ac oedolyn cynnar.
- 9.2. Mae addysg yn un o ragfynegwyr canlyniadau bywyd clir, megis cyflogaeth, incwm a statws cymdeithasol, ac mae'n rhagfynegydd o agweddau a lles. Mae'r amcan yn integreiddio'r daith addysgol gyflawn, o'r blynyddoedd cynnar hyd at flynyddoedd gorfodol, ac ôl-16. Mae'r amcan yn rhoi sgiliau a phriodoleddau i blant a phobl ifanc i'w helpu i wella eu bywydau eu hunain.
- 9.3. Mae gwella cefnogaeth y blynyddoedd cynnar yn hanfodol wrth fynd i'r afael ag achosion gwreiddiau profiadau plentyndod niweidiol, a gwyddom fod yn cael effaith negyddol ar iechyd a lles yn y dyfodol. Rydym yn diffinio blynyddoedd cynnar fel cyn geni i 7 mlwydd oed. Mae'r diffiniad eang hwn yn cydnabod pwysigrwydd beichiogrwydd wrth ddylanwadu ar ganlyniadau a throsglwyddo i'r ysgol gynradd fel cyfnod hollbwysig ym mywydau plant. Bydd hyn yn golygu y bydd Dechrau Gorau a Byw'n Iach yn rhan annatod o lwyddo.
- 9.4. O safbwynt Merthyr Tudful, y canlyniadau (a elwir hefyd yn gydrannau) ar gyfer Cychwyn Gorau i Fwyd yw:
  - Plant yn cael amgylchedd cartref cefnogol ac ysgogol;
  - Plant yn cael mynediad i addysg cyn-ysgol ac ysgol o safon uchel;
  - Gwella'r canlyniadau addysgol ar gyfer pob plentyn a pherson ifanc; a
  - Mae gan blant a phobl ifanc iechyd a lles da.

Felly, sut fyddwn ni'n rhoi'r cychwyn gorau mewn bywyd i blant a phobl ifanc?

- 9.5. O dan Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015, mae gan y Cyngor ddyletswydd i gymryd pob cam rhesymol wrth arfer ei swyddogaethau i gwrdd â'i Amcanion Lles. Er mwyn sicrhau ymagwedd integredig wrth gyflawni ein canlyniadau,

mae'r tabl drosodd yn dangos sut mae ein holl swyddogaethau'n cydweithio i gyflawni hyn. Dylid nodi nad yw'r rhestr hon yn gynhwysfawr.

Ein hymateb i sicrhau lles

Blaenoriaethau'r Maes Gwasanaeth (Busnes Craidd / Busnes fel arfer)	Prosiectau Allweddol sy'n helpu i gyflawni'r Amcan Lles hwn
<p>Sicrhau rhagoriaeth ar gyfer yr holl ddysgwyr sy'n canolbwyntio ar wella:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Canlyniadau • Addysgeg • Llywodraethu <p>Trwy'r camau gweithredu canlynol:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gwella'r ddarpariaeth ar gyfer disgyblion Anghenion Dysgu Ychwanegol • EOTAS • Rhaglen Ysgolion yr 21ain Ganrif • Datblygu rôl Llais Disgyblion ar bob lefel	<p>Gwydnwch</p> <p>Gwella canlyniadau ar gyfer Plant sy'n Derbyn Gofal</p> <p>Rhaglen Cyfoethogi Gwyliau Ysgol (RhCGY/ SHEP)</p>

9.6. Bydd gan bob thema strategaeth ar dudalen (SAD/ SOAP) sy'n nodi'r Amcan Lles, y canlyniadau a'r dangosyddion perfformiad allweddol; mae hefyd yn nodi'r pum ffordd o weithio yn y modd y byddwn yn gweithio i gyflawni'r amcan. Mae'n bwysig nodi bod gan y meysydd gwasanaeth o dan yr amcan hwn hefyd SAD lefel is a chynlluniau gweithredu gweithredol i'w cyflawni. Mae hyn yn sail i hunan arfarnu. Mae sawl prosiect sy'n cyfrannu at gyflawni mwy nag un amcan. Er enghraifft, mae prosiect Ysgolion yr 21ain Ganrif uchod, hefyd yn cyfrannu at yr amcan Bywyd Gwaith.

Sut fyddwn ni'n gwybod a yw pethau'n gwella?

Drwy fonitro dangosyddion perfformiad allweddol, byddwn yn gwybod bod pethau'n well pan:

- Mae canlyniadau a safonau addysgol ar gyfer dysgwyr a grwpiau o ddysgwyr yn gwella;
- Mae datblygiad iaith gynnar plant yn gwella;
- Mae iechyd a lles plant a phobl ifanc yn gwella;
- Mae'r gwytnwch ymhlith teuluoedd sy'n derbyn cymorth yn gwella; a
- Mae iechyd mamau sy'n derbyn cymorth yn gwella.

Hoffech chi wybod mwy?

Ewch i wefan y Cyngor i ddysgu mwy am:

[Ysgolion a Dysgu](#)

[Gwybodaeth i Deuluoedd](#)

[Cyflogadwyedd a Dysgu Oedolion](#)

[Gofal Cymdeithasol i Blant a Theuluoedd](#)

10. Amcan BG: Mae pobl yn teimlo cefnogaeth i ddatblygu'r sgiliau priodol i ddiwallu anghenion busnesau sydd â seilwaith datblygu, diogel, gan wneud Merthyr Tudful yn gyrchfan ddeniadol

Mae pobl yn byw mewn cymunedau diogel sydd wedi'u cysylltu'n dda lle mae treftadaeth, iaith a diwylliant yn cael eu gwerthfawrogi a'u cryfhau ar gyfer cenedlaethau'r dyfodol. Mae gan bobl hynod fedrus a chymwysedig gyfarpar i ddiwallu anghenion newidiol cyflogwyr. Mae'r seilwaith sy'n datblygu yn cynnal ac yn gwella'r amgylchedd adeiledig a naturiol.

- 10.1. Yn dilyn yr ymarfer gwersi a ddysgwyd sydd wedi cael ei wneud ar ddiwedd blwyddyn 1 y cynllun lles; mae'r canfyddiadau wedi arwain at ehangu'r amcan hwn i gwmpasu pedwar o'r hen amcanion. Mae'n bwysig nodi nad yw pwyslais yr amcan hwn wedi ei golli. Nid ydym wedi ymyrryd o ganlyniadau'r sesiynau ymgysylltu â chymunedau a rhanddeiliaid ond rydym yn canolbwyntio'n fwy ar gyflwyno. Drwy ffocysu yn well, mae gan y Tîm Rheoli Corfforaethol ddeialog traws gyfarwyddiaeth wrth gyflawni'r amcanion sy'n helpu'r Cyngor i barhau i ddeall sut mae'n gweithio wrth gyflawni'r Amcanion Lles.
- 10.2. Bydd ffocws yr Amcan Lles hwn ar y gwaith a wnawn o ddydd i ddydd (ein busnes craidd neu fusnes fel arfer) o fewn ein cymunedau o ran datblygu sgiliau a chyflogadwyedd, cefnogaeth / datblygu busnes (gan gynnwys mentrau cymdeithasol ac adfywio ffisegol; amgylchedd diogel a chynlluniau i amddiffyn, gwella a hyrwyddo ein hasedau treftadaeth, iaith a diwylliannol ar draws y Fwrdeistref Sirol. Fodd bynnag, mae prosiectau allweddol a fydd yn ein helpu i wneud pethau gwahanol wrth gyflawni ein hamcan. Rhestrir y rhain yn y tabl isod yn adran 10.4.
- 10.3. O safbwynt Merthyr Tudful, y canlyniadau (a elwir hefyd yn gydrannau) ar gyfer Bywyd Gwaith yw:
- Gwneud sgiliau yn gweithio i Ferthyr Tudful: datblygu gweithlu'r dyfodol;
  - Datblygu'r amgylchedd a'r seilwaith i fusnesau ffynnu;
  - Cymunedau'n diogelu, gwella a hyrwyddo ein heiddo treftadaeth a diwylliannol;
  - Datblygu cymunedau mwy diogel; a
  - Cefnogi a rhoi lle i'r rhai mwyaf difreintiedig yn y farchnad dai.

Felly, sut y byddwn ni'n datblygu gweithlu'r dyfodol?

- 10.4. O dan Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015, mae gan y Cyngor ddyletswydd i gymryd pob cam rhesymol wrth arfer ei swyddogaethau i gwrdd â'i Amcanion Lles. Er mwyn sicrhau ymagwedd integredig wrth gyflawni ein canlyniadau, mae'r tabl nesaf yn dangos sut mae ein holl swyddogaethau'n cydweithio i gyflawni hyn. Dylid nodi nad yw'r rhestr hon yn gynhwysfawr.

Ein hymateb i sicrhau lles

Blaenoriaethau'r Maes Gwasanaeth (Busnes Craidd / Busnes fel arfer)	Prosiectau Allweddol sy'n helpu i gyflawni'r Amcan Lles hwn
Hyfforddiant / Datblygu Sgiliau / Cyflogadwyedd	Datblygu Ardal Dreftadaeth Cyfarthfa
Isadeiledd busnes a mewnfuddsoddiad	Strategaeth Twf Economaidd
Adfywio Ffisegol	Model Tai yn Gyntaf ym Merthyr Tudful (prosiect gyda'r digartref)
Cymorth i ddechrau busnes (gan gynnwys mentrau cymdeithasol)	Datblygu Gorsaf Fysiau Merthyr Tudful
Datblygu Cyrchfan / Twristiaeth	Rhaglen Treftadaeth Treflun
Diogelwch cymunedol	Aiiddatblygu YMCA
Safonau Masnach / Trwyddedu	Atal Trosedd a Sgamio Carreg Drws
Gwasanaethau Iechyd yr Amgylchedd	Datblygu Ap adrodd am sbwriel cyffuriau
Tai a digartrefedd	DIVERT 18-25
Addasiadau tai	Ansawdd aer (Twynnyrodyn AQMA)
Mapio a rheoli asedau	
Darpariaeth Trydydd Sector	

10.5. Fel y nodwyd uchod, bydd gan bob thema Strategaeth ar dudalen (SAD) sy'n nodi'r Amcan Lles, y canlyniadau a'r dangosyddion perfformiad allweddol; mae hefyd yn nodi'r pum ffordd o weithio yn y modd y byddwn yn gweithio i gyflawni'r amcan. Mae yna brosiectau uchod sy'n cyfrannu at gyflawni mwy nag un amcan. Bydd y croesfannau yn ein helpu i ddarparu ymagwedd fwy cydlynol tuag at gyflwyno a gwell atebolrwydd ymysg Swyddogion.

Sut fyddwn ni'n gwybod a yw pethau'n gwella?

10.6. Trwy fonitro dangosyddion perfformiad allweddol, byddwn yn gwybod bod pethau'n well pan:

- Bydd gan bobl ym Merthyr Tudful y sgiliau i fodloni anghenion newidiol cyflogwyr;
- Bydd ein hamgylchedd a'n seilwaith sy'n datblygu yn annog mewnfuddsoddiad;
- Bydd ein hasedau treftadaeth a diwylliannol yn parhau i gael eu gwerthfawrogi, eu diogelu a'u hyrwyddo;
- Bydd pobl sy'n byw ac yn ymweld â Merthyr Tudful yn teimlo'n ddiogel ac yn cael eu cynnwys; a

- Bydd y rhai sydd fwyaf difreintiedig yn y farchnad dai yn teimlo eu bod yn cael eu cysylltu a'u cefnogi.

Hoffech chi wybod mwy?

Ewch i wefan y Cyngor i ddysgu mwy am:

[Cyflogadwyedd a Dysgu Oedolion](#)

[Parcio, Ffyrdd a Theithio](#)

[Cynllunio a Rheoli Adeiladu](#)

[Gofal plant](#)

[Gwybodaeth i Deuluoedd](#)

[Datblygu Gwledig](#)

[Cadwraeth](#)

[Twristiaeth](#)

[Diwylliant](#)

[Cymraeg](#)

[Diogelwch Cymunedol](#)

[Troseddau, Diogelwch ac Argyfyngau](#)

11. Amcan LIA: Mae cymunedau'n diogelu, gwella a hyrwyddo ein hamgylchedd a chefn gwlad

Mae pobl, sy'n falch o dirwedd eithriadol yr ardal, yn treulio amser yn yr awyr agored yn rheolaidd mewn mannau gwyrdd hygyrch. Mae cymunedau'n helpu i wella eu hardaloedd lleol, dysgu sgiliau newydd, adeiladu bondiau cymdeithasol cryf a helpu i fyw bywyd gwyllt

- 11.1. Bu mân newid i'r amcan hwn fel rhan o'r gwersi a ddysgwyd ym mlwyddyn un y cynllun lles. Rydyn ni nawr yn cyfeirio at yr 'amgylchedd', sy'n cynnwys yr amgylchedd trefol a naturiol, ac nid yr amgylchedd naturiol yn unig fel y nodwyd eisoes.
- 11.2. Ffocws yr Amcan Lles hwn yw'r gwaith a wnawn gyda'n cymunedau i warchod, gwella a hyrwyddo'r amgylchedd a chefn gwlad. Mae hyn oherwydd bod ymchwil yn dangos bod amgylchedd naturiol iach a chefn gwlad yn cynnig manteision lluosog i bobl a bywyd gwyllt o well ansawdd aer, dŵr a thir, diogelu cynefinoedd a bioamrywiaeth well i oblygiadau buddiol ar gyfer iechyd corfforol a meddyliol^{4,5}.
- 11.3. O safbwynt Merthyr Tudful, y canlyniadau (a elwir hefyd yn gydrannau) ar gyfer Lles Amgylcheddol yw:
  - Lleihau difrod amgylcheddol trwy atal llygredd;
  - Gwneud y gorau o ddefnydd effeithlon o ddeunyddiau ac adnoddau trwy'r hierarchaeth wastraff;
  - Datblygu seilwaith a mannau agored o ansawdd da, a bioamrywiaeth gysylltiedig; a
  - Hyrwyddo a chefnogi'r defnydd o ynni adnewyddadwy a charbon isel.

Felly, sut y byddwn ni'n helpu ein cymunedau i warchod, gwella a hyrwyddo ein hamgylchedd a chefn gwlad?

- 11.4. O dan Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015, mae gan y Cyngor ddyletswydd i gymryd pob cam rhesymol wrth arfer ei swyddogaethau i gwrdd â'i Amcanion Lles. Er mwyn sicrhau ymagwedd integredig wrth gyflawni ein canlyniadau, mae'r tabl drosodd yn dangos sut mae ein holl swyddogaethau'n cydweithio i gyflawni hyn. Dylid nodi nad yw'r rhestr hon yn gynhwysfawr.

---

⁴ [Adroddiad Blynyddol y Prif Swyddog Meddygol 2014-15](#)

⁵ [Cwrs Bywyd, Gofod Gwyrdd ac Iechyd, 2016.](#)

Ein hymateb i sicrhau lles

Blaenoriaethau'r Maes Gwasanaeth (Busnes Craidd / Busnes fel arfer)	Prosiectau Allweddol sy'n helpu i gyflawni'r Amcan Lles hwn
Gwasanaethau Gwastraff • Cynyddu ailgylchu • Lleihau Tirlenwi	Ailddatblygu depo gwastraff yn cynnwys cyfleuster aildddefnyddio dodrefn
Mynd i'r afael â thipio anghyfreithlon	Rheoli mewnlol HWRC
Gwella Glanhau Strydoedd	Pengarnddu
Rheoli Ansawdd Aer	Statws y Faner Werdd ar gyfer Parc Tre Thomas
Rheoli Carbon	Inswleiddio Ysgol Abercannaid
Cynllun Datblygu Lleol	Cyfnewid goleuadau Ysgol Uwchradd Cyfarthfa
Bioamrywiaeth	Estyniad Mynwent Cefn
Gweithredu Strategaeth Gofod Agored	Gwaith adfer waliau llyn Cyfarthfa
Cynllun Adfer Merthyr Tudful	
Cynnal a chadw parciau a mannau gwyrdd	

11.5. Fel y nodwyd uchod, bydd gan bob thema Strategaeth ar dudalen (SAD) sy'n nodi'r Amcan Lles, y canlyniadau a'r dangosyddion perfformiad allweddol; mae hefyd yn nodi'r pum ffordd o weithio yn y modd y byddwn yn gweithio i gyflawni'r amcan. Mae yna brosiectau uchod sy'n cyfrannu at gyflawni mwy nag un amcan.

Sut fyddwn ni'n gwybod a yw pethau'n gwella?

- 11.6 Trwy fonitro dangosyddion perfformiad allweddol, byddwn yn gwybod bod pethau'n well pan:
- Mae ansawdd yr aer ar Ffordd Twynrodyn yn gwella;
  - Mae allyriadau CO₂ yr awdurdod lleol yn lleihau 3% o'i adeiladau (y flwyddyn);
  - Mae achosion o dipio anghyfreithlon wedi eu hadrodd ar dir y Cyngor yn cael eu clirio o fewn pum niwrnod;
  - Mae glendid ein strydoedd yn gwella;
  - Mae ein cyfraddau ailgylchu yn gwella ac rydym yn tirlenwi llai o wastraff; a
  - Nifer y Mannau Agored Blaenoriaeth (allan o 23 Mannau Agored Blaenoriaeth) sy'n cwrdd neu'n uwch na'r safon ansawdd: Iach, Diogel a Diogel.

Hoffech chi wybod mwy?

Ewch i wefan y Cyngor i ddysgu mwy am:

[Biniau ac ailgylchu](#)

[Tipio anghyfreithlon](#)

[Llygredd aer](#)

12. Amcan BDD: Mae pobl yn cael eu grymuso i fyw'n annibynnol yn eu cymunedau, lle maent yn ddiogel ac yn mwynhau iechyd corfforol a meddyliol da.

Mae gan bobl sydd â grym i fyw'n annibynnol yn eu cymunedau, y gefnogaeth, cyngor a chymorth priodol i gwrdd â'u hanghenion personol, byw'n ddiogel a chael mynediad i gyfleoedd sydd ar gael iddynt. Mae pobl, sy'n mabwysiadu ymddygiad iechyd yn gynharach yn eu bywyd, yn iachach, yn teimlo'n dda ac yn gweithio'n dda.

- 12.1. O ganlyniad uniongyrchol i'r wers a ddysgwyd yn ystod blwyddyn un o'r cynllun lles, cytunwyd i gyfuno'r tri amcan Byw yn Dda blaenorol mewn un amcan cynhwysfawr. Cafodd hyn ei weithredu gan ei fod yn cael ei gydnabod bod yna berthynas gref rhwng iechyd corfforol a meddyliol da, diogelu oedolion a phlant a byw bywyd llawn annibynnol. Bydd hyn yn creu un ffocws ac yn osgoi dyblygu posibl.
- 12.2. Mae angen cymorth ar bobl i fyw'n annibynnol ac yn dda yn eu cymunedau am gyfnod hwy; mae hyn yn cynnwys yr angen am iechyd corfforol a meddyliol da. Gall iechyd corfforol gwael arwain at iechyd meddwl gwael ac i'r gwrthwyneb. Gall meddwl gref ac iach wella ein gallu i ymdopi ag anhwylderau corfforol yn fawr. Mae'r un mor bwysig i les plant ac oedolion eu bod yn cael eu diogelu rhag camdriniaeth, esgeuluso neu niwed.
- 12.3. Er mwyn sicrhau bod dull cyfannol yn cael ei gyflawni yn yr amcan hwn, bydd y canlyniadau (a elwir hefyd yn gydrannau) ar gyfer Byw yn Dda yn cynnwys:
  - Diogelu plant ac oedolion sydd mewn perygl o niwed;
  - Mynd i'r afael â phrofiadau plentyndod niweidiol a datblygu gwytnwch cymunedol;
  - Hyrwyddo ymddygiad iach a lefelau uwch o weithgaredd corfforol;
  - Hyrwyddo lles emosiynol da a gwell iechyd meddwl;
  - Gwybodaeth a chyngor clir a hygyrch; a
  - Gwasanaethau sy'n darparu pobl â'r gallu i fyw yn eu cartrefi eu hunain.

Felly, sut y byddwn ni'n sicrhau bod pobl yn cael y grym i fyw'n annibynnol yn eu cymunedau, lle maent yn ddiogel ac yn mwynhau iechyd corfforol a meddyliol da?

- 12.4. O dan Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015, mae gan y Cyngor ddyletswydd i gymryd pob cam rhesymol wrth arfer ei swyddogaethau i gwrdd â'i Amcanion Lles. Er mwyn sicrhau ymagwedd integredig wrth gyflawni ein canlyniadau, mae'r tabl sy'n dilyn yn dangos sut mae ein holl swyddogaethau'n cydweithio i gyflawni hyn. Dylid nodi nad yw'r rhestr hon yn gynhwysfawr.

Ein hymateb i sicrhau lles

Blaenoriaethau'r Maes Gwasanaeth (Busnes Craidd / Busnes fel arfer)	Prosiectau Allweddol sy'n helpu i gyflawni'r Amcan Lles hwn
Ymyrraeth ac Atal Cynnar <ul style="list-style-type: none"> • Strategaeth ar gyfer Sefydlogrwydd a Llwyddiant • Strategaeth ar gyfer Atal Plant sy'n Derbyn Gofal • Strategaeth ar gyfer gwella Gwybodaeth, Cyngor a Chymorth • Datganiad o Fwriad Anabledd Dysgu • Strategaeth Pobl Hŷn • Strategaeth Gwasanaeth Dydd Anabledd Dysgu • Adolygiad Strategol o'r gwasanaethau a ddarperir o dan y Gronfa Gofal Canolraddol 	Valleys LIFE
Diogelu Oedolion a Phlant <ul style="list-style-type: none"> • Strategaeth ar gyfer Sefydlogrwydd a Llwyddiant 	Gwasanaeth Stay Well @ Home
Datblygu Gwydnwch Cymunedol <ul style="list-style-type: none"> • Strategaeth ar gyfer Sefydlogrwydd a Llwyddiant • Cynllun Strategol Rhanbarthol Cefnogi Pobl Cwm Taf 2017 - 2020 	System Prisio Cefnogi Pobl (Cyfrifiannell Cost)
Llesiant <ul style="list-style-type: none"> • Strategaeth blynyddoedd cynnar a gofal plant • Addysg nas cynhelir • Digonolrwydd gofal plant • Canolfan Blant Integredig • Digonolrwydd chwarae • Strategaeth gwasanaeth ieuencid (cyfranogiad cyffredinol, wedi'i dargedu) • Strategaeth gwasanaethau cymorth ieuencid • Strategaeth NEET • Strategaeth dysgu oedolion yn y gymuned • Strategaeth Mynd i'r Afael â Thlodi 	Gwasanaeth Lles sy'n Rhannu Meddygon Teulu
	Parth Cymunedol
	Ymadawyr gofal Uchelgais Gudd

12.5. Fel y nodwyd uchod, bydd gan bob thema strategaeth hawdd ei ddeall ar dudalen (SAD) sy'n nodi'r Amcan Lles, y canlyniadau a'r dangosyddion perfformiad allweddol; mae hefyd yn nodi'r pum ffordd o weithio yn y modd y byddwn yn gweithio i gyflawni'r amcan. Mae yna brosiectau uchod sy'n cyfrannu at gyflawni mwy nag un amcan.

Sut fyddwn ni'n gwybod a yw pethau'n gwella?

12.6. Trwy fonitro dangosyddion perfformiad allweddol, byddwn yn gwybod bod pethau'n well pan:

- Cwblheir ymholiadau amddiffyn oedolion o fewn yr amserlenni statudol;
- Adroddir ar lai o oedolion sydd mewn perygl o gael eu cam-drin neu eu hesgeuluso fwy nag unwaith yn ystod y flwyddyn;
- Mae llai o ail-gofrestriadau plant ar y gofrestr amddiffyn plant;
- Cefnogir mwy o blant i barhau i fyw yn eu teulu;
- Mae mwy o bobl yn ymweld â'n cyfleusterau chwaraeon a hamdden a chymryd rhan mewn gweithgarwch corfforol;
- Mae cyfranogiad disgyblion mewn chwaraeon a gweithgaredd corfforol yn gwella;
- Mae mwy o bobl yn derbyn y wybodaeth, cyngor a chymorth cywir pan oedd ei angen arnynt;
- Gall mwy o ddefnyddwyr gwasanaeth oedolion fyw'n annibynnol;
- Mae'r oedi wrth drosglwyddo gofal yn lleihau; a
- Mae'r amser i gyflwyno addasiadau gan ddefnyddio'r broses grant cyfleusterau anabl yn lleihau.

Hoffech chi wybod mwy?

Ewch i wefan y Cyngor i ddysgu mwy am:

[Diogelu](#)

[Help i fyw gartref](#)

[Gofal Cymdeithasol i Oedolion a Phobl Hŷn](#)

[Cydraddoldebau](#)

[Chwaraeon a Hamdden](#)

[Iechyd meddwl](#)

13. Cymryd rhan

- 13.1. Mae nifer o ffyrdd o gymryd rhan yn y Cyngor. Un o'r prif ffyrdd o gymryd rhan yw trwy eich Cynghorydd lleol. Gallwch ddarganfod pwy yw'ch Cynghorydd lleol a sut i gysylltu â hwy trwy ymweld â [gwefan](#) y Cyngor.
- 13.2. Rydym am gynnal cyfranogiad cymunedol a pharhau i ddatblygu ein dealltwriaeth o les ym Merthyr Tudful. Rydym yn eich croesawu i rannu eich meddyliau ar les neu'ch syniadau ar sut y gallwn wella lles ym Merthyr Tudful yn wellbeing@merthyr.gov.uk.
- 13.3. Mae gan Bwyllgorau Craffu drefniadau i ganiatáu i bobl sy'n byw neu'n gweithio yn ardal yr awdurdod lleol gyflwyno sylwadau ar unrhyw fater sy'n cael ei drafod. Mae yna lawer o wahanol ffyrdd y gallech fod yn rhan o'r gwaith craffu, gan gynnwys:
- [awgrymu pwnc i'w archwilio](#);
  - [mynychu cyfarfod](#) i wrando ar y drafodaeth a'r ddatl;
  - [mynychu cyfarfod i siarad](#) ar eitem agenda; neu
  - [darparu gwybodaeth a thystiolaeth fel tyst](#), i lywio darn penodol o waith adolygu sy'n cael ei wneud gan bwyllgor craffu.
- 13.4. [Canllawiau ar siarad cyhoeddus](#) yng nghyfarfodydd y Pwyllgor Craffu - mae Cyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful yn croesawu ac yn annog cyfranogiad gweithredol ei dinasyddion lle bynnag y bo'n bosibl ac mae cyfle i aelodau'r cyhoedd siarad yng nghyfarfodydd y Pwyllgor Craffu ar eitem ar y rhaglen.
- 13.5. Bydd y Pwyllgorau Craffu yn ystyried ceisiadau i archwilio materion a gyflwynir gan unrhyw sector o'r cyhoedd. I fod yn gymwys, mae'n rhaid i geisiadau: effeithio ar grŵp neu gymuned o bobl; yn ymwneud â gwasanaeth, digwyddiad neu fater lle mae gan y Cyngor fudd sylweddol; peidio â bod yn fater y mae craffu wedi ei ystyried yn ystod y 12 mis diwethaf; nid mater arall y mae Pwyllgor Cyngor Bwrdeistref Sirol arall yn ymdrin â hi (e.e. materion cynllunio) heblaw lle mae'r mater yn ymwneud â phroses gwneud penderfyniadau'r Cyngor.

Gallwch hefyd ddod o hyd i ni ar:

www.facebook.com/merthyrtydfilcbc

www.twitter.com/merthyrcbc

www.youtube.com/c/MerthyrTydfilCBC

Cyngor Bwrdeistref Sirol
MERTHYR TUDFUL
MERTHYR TYDFIL
County Borough Council